

Vergaderjaar 2021–2022

30 180

Conferentie van Voorzitters van de parlementen van de Europese Unie

V

VERSLAG VAN EEN CONFERENTIE

Vastgesteld 21 december 2021

Op 10 mei 2021 vond onder Duits Voorzitterschap de Conferentie van Voorzitters van de parlementen in de Europese Unie plaats. Namens de Eerste Kamer der Staten-Generaal nam de Voorzitter, **Jan Anthonie Bruijn**, deel. Hij werd ambtelijk begeleid door de Griffier van de Eerste Kamer, Remco Nehmelman, en de Raadadviseur Europese Zaken, Ilse Van den Driessche. De delegatie brengt als volgt verslag uit.

Algemeen

De Voorzitters van de parlementen beogen met deze jaarlijkse conferentie informatie en *best practices* uit te wisselen en parlementaire samenwerking te stimuleren. Omwille van de pandemie was de Voorzittersconferentie in 2020 uitgesteld. In 2021 vond de conferentie plaats in de vorm van een videoconferentie en stond met name in het teken van digitale transitie en de veranderende publieke omgeving – gevaren en kansen voor representatieve democratie.

Sessie I: De digitale transitie en de veranderende publieke omgeving – gevaren en kansen voor representatieve democratie

Het onderwerp van sessie I werd ingeleid door twee deskundigen, professor Jeanette Hofmann van de Freie Universität Berlin en Francesca Bria, hoofd van het Italiaanse nationale innovatiefonds. De daaropvolgende discussie werd geleid door de journaliste Anke Plättner. Jeanette Hofmann presenteerde drie uitgangspunten rondom het onderwerp sociale media. Ten eerste was haar standpunt dat algoritmen uitspraken versterken, maar zelf geen creëerden. Ten tweede voerde ze aan dat platforms, zoals Facebook en Twitter, belangrijke infrastructuren zijn in onze democratieën. Deze platforms weten meer over burgers dan enige andere instelling. Hun macht zou daarom moeten worden beperkt. Ten derde stelde Jeanette Hofmann voor dat er een soort omroepraad voor het digitale tijdperk zou moeten komen, belast met regulering. Over het algemeen zag ze sociale media echter meer als een kans dan als een gevaar. Ze haalde tot slot empirische studies aan die aantonen dat

ongeveer 90% van de vijandigheid, haatzaaiende uitlatingen en desinformatie afkomstig is van minder dan 1% van de gebruikers.

Francesca Bria, hoofd van het Italiaanse nationale innovatiefonds, gaf verschillende voorbeelden om te laten zien hoe regeringen, parlementen en EU-instellingen digitale middelen kunnen gebruiken om het publiek effectiever bij het besluitvormingsproces te betrekken. Burgerraden, burgervergaderingen en participatieve budgettering kunnen vooral bij controversiële onderwerpen als een brug dienen en hernieuwd vertrouwen tussen de samenleving en politieke besluitvormers bevorderen. Zij sloot af met de boodschap dat het nu de beurt aan Brussel is om te laten zien wat open samenlevingen kunnen bereiken met behulp van digitale tools die het algemeen welzijn, inclusie voor iedereen en klimaatverandering centraal stellen.

In het debat dat volgde kwamen verschillende onderwerpen aan de orde. Diverse sprekers benoemden voorbeelden van kansen en uitdagingen van sociale media voor de representatieve democratie. Wat betreft kansen kan met name worden gedacht aan transparantie van besluitvorming en direct contact van vertegenwoordigers met burgers. Uitdagingen zijn daarentegen bijvoorbeeld de bescherming van de privacy van data, de verspreiding van nepnieuws en de digitale kloof. In reactie op dat laatste noemde Bria met name de Conferentie over de Toekomst van Europa als kans om de digitale kloof te dichten tussen burgers en Europa. Het Meertalig Digitaal Platform is daarbij een mooi middel om burgers te bereiken, aldus Bria.

In diverse interventies werd ook naar de pandemie verwezen als versneller van de digitale transitie in parlementen, maar tegelijk werd benadrukt dat persoonlijk contact en fysieke aanwezigheid in de plenaire vergadering van groot belang waren en in tijden van nood niet geheel achterwege konden blijven.

Ook de noodzaak om internetbedrijven te reguleren en de initiatieven die de EU hierin neemt kwamen ter sprake. Volgens Bria kon de EU met name op het gebied van een eerlijk belastingmodel en van transparantie van algoritmen nog vordering maken. Ze zei bovendien dat het nodig is om ook eigen Europese technologieën te ontwikkelen, die de veiligheid van data van Europese burgers kan waarborgen.

Jan Anthonie Bruijn, Voorzitter van de Eerste Kamer, gaf in zijn interventie aan dat nieuwe technologieën en digitalisatie kansen kunnen bieden om burgers meer bij besluitvorming te betrekken en om sneller en gericht overheidsbesluiten te nemen. Hij is ervan overtuigd dat kunstmatige intelligentie ook de potentie heeft om parlementariërs te ondersteunen bij hun eigen werk, door hen te helpen meer grip te krijgen op de complexiteit van wetgeving en op de overvloed aan informatie waarmee we in het digitale tijdperk te maken hebben.

Maar het misbruik van data door overheden en de soms negatieve effecten van besluiten die hierop zijn gebaseerd kan ook als gevolg hebben dat burgers minder vertrouwen hebben in de overheid. In geneeskunde kan het gebruik van kunstmatige intelligentie leiden tot keuzes en besluiten die op basis van menselijke cognitie alleen niet hadden kunnen worden voorspeld. Maar wat zijn de gevolgen van het gebruik van kunstmatige intelligentie in de publieke sector, dat wordt gekenmerkt door *checks and balances* en verantwoording? En, met name, wie kan verantwoordelijk worden gehouden voor overheidsbesluiten, wanneer deze in toenemende mate tot stand zouden komen door het gebruik van kunstmatige intelligentie, aldus vroeg de heer Bruijn.

In reactie op de interventie van de heer Bruijn zei Francesca Bria dat de regulering van algoritmen een cruciale taak is, omdat deze ook gevoelige gebieden kan bestrijken zoals gepersonaliseerde geneeskunde, participatieve democratie en andere aspecten die grote impact in het leven van burgers kunnen hebben. Het welzijn van de burger moet daarom altijd centraal staan in het toezicht en regulering van algoritmes. Verder schreef

zij de EU een leidende rol toe op het gebied van digitale democratie, omdat er instrumenten zijn ontwikkeld die de democratische processen op alle niveaus, van nationale parlementen tot lokale vergaderingen, versterken. Bria onderstreepte dat het doel zou moeten zijn om technologieën te bouwen en op te schalen die de grondrechten dienen.

Jeanette Hofmann zei over de transparantie van algoritmische systemen nog dat hun aard als zelfvernieuwend systemen het nu nog moeilijk maakt om ze te observeren en te beoordelen. Dit zou een systematische en langetermijninvestering vergen. In haar slotwoorden benadrukte zij echter nog dat de grote digitale transitie niet in een negatief daglicht hoeft te worden gezien, zolang deze gepaard gaat met passende standaarden van toezicht en zelfregulering.

Wolfgang Schäuble sloot de sessie af met het bedanken van de moderator en de twee deskundigen en gaf het woord aan Wolfgang Sobotka vooraleer over te gaan naar de volgende sessie.

De Voorzitter van de Oostenrijkse Bondsraad, Wolfgang Sobotka, drong er tot slot bij de deelnemers op aan om de #WeRemember-campagne te steunen die is ontworpen om antisemitisme op internet te bestrijden en de slachtoffers van het nationaal-socialisme te herdenken. Hij stelde voor om de campagne, die jaarlijks in de week voor de International Holocaust Remembrance Day op 27 januari wordt gehouden, als gezamenlijk project van de EU-parlementen te ondersteunen, naast de nationale herdenkingsevenementen die de lidstaten organiseren.

Sessie II: Goedkeuring van de verslagen over interparlementaire samenwerking

De Voorzitter van de Duitse Bondsraad, Reiner Haseloff, presenteerde kort het rapport inzake «Verbeterde interparlementaire samenwerking door middel van moderne technologie», evenals het rapport inzake «De herziening van de richtlijnen voor interparlementaire conferenties in de EU». Beide rapporten zijn opgesteld door ambtelijke werkgroepen en vervolgens besproken en unaniem goedgekeurd tijdens de videoconferentie van de Secretarissen-Generaal van de parlementen van de EU op 29 maart 2021. Het eerste rapport voorziet in specifieke maatregelen om de onderlinge compatibiliteit van vergadersystemen, cyberbeveiligingsmaatregelen en uitwisselingen tussen parlementen te verbeteren. De heer Haseloff bedankte daarbij nog uitdrukkelijk het voorbereidende werk dat het Finse parlement (Eduskunta) hierin heeft getroffen.

De Voorzitter van het Finse parlement, Anu Vehviläinen, bedankte haar Duitse collega's met name voor het actualiseren van het rapport over het gebruik van moderne technologie. Het tweede rapport over de herziening van de richtsnoeren voor interparlementaire conferenties in de EU gaf een goed beeld van de rechtsgrond die aan elke conferentie ten grondslag ligt en de coördinerende rol van de Conferentie van Voorzitters van de parlementen in de EU.

Namens de Voorzitter van de Franse senaat werd het Duitse voorzitterschap bedankt voor het overnemen van de wijzigingsvoorstellen, die beoogden te verzekeren dat na de pandemie fysieke conferenties niet zouden worden vervangen door videoconferenties.

Beide verslagen over interparlementaire samenwerking zijn unaniem aangenomen.

Diverse aangelegenheden

De Voorzitter van het Portugese parlement, Eduardo Ferro Rodrigues lichtte de stand van zaken toe van de parlementaire dimensie van het Portugese voorzitterschap van de Raad van de EU.

De Voorzitters van de Italiaanse Kamer van Volksvertegenwoorders en van de Senaat, Roberto Fico en Maria Elisabetta Alberti Casellati, kondigden

aan dat de Kamer en Senaat, in samenwerking met de Interparlementaire Unie (IPU), op 8 en 9 oktober 2021 in Rome een voorbereidende vergadering zouden houden voor COP26, de VN-conferentie over klimaatverandering en in Rome ook gastheer zou zijn van de G20-top van Parlementsvoorzitters op 7 en 8 oktober 2021.

De Voorzitter van de Duitse Bondsdag, Wolfgang Schäuble, en de Voorzitter van het Spaanse Congres van Afgevaardigden, Meritxell Batet Lamaña, lichtten een initiatief toe om de voorzitter van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden, Nancy Pelosi, aan te schrijven en ervoor te pleiten dat de Verenigde Staten opnieuw lid van de IPU zou worden. Zij wezen erop dat het Amerikaanse Congres het enige democratisch gekozen parlement is dat geen lid van de IPU is.

Željko Reiner, vicevoorzitter van het Kroatische parlement, uitte de zorg dat, hoewel ze nieuwe vormen van contact en feedback mogelijk maakten, sociale media fysiek contact niet kunnen vervangen. Hoewel hij de verschuiving van de politieke sfeer naar sociale media niet per se als een risico voor de democratie beschouwde, vreesde hij wel een verlies in termen van medeleven en menselijk contact. Bovendien signaleerde hij de moeilijke taak om de intergenerationele verschillen, die de digitale transitie met zich meebrengt, te verzoenen.

Miloš Vystrčil, voorzitter van de Tsjechische Senaat, bedankte zijn collega's voor de steun die Tsjechië had gekregen tijdens zijn diplomatieke ruzie met Rusland.

Tot slot nodigde Igor Zorčič, de Sloveense Parlementsvoorzitter, de deelnemers uit om de volgende conferentie bij te wonen, die in maart 2022 in Ljubljana zal worden gehouden. Ter voorbereiding daarop vindt in januari een bijeenkomst plaats van de Secretarissen-Generaal van de EU-parlementen.

Slotopmerkingen

In zijn slotopmerkingen bedankte Wolfgang Schäuble iedereen hartelijk voor hun levendige deelname. Reiner Haseloff sloot zich hierbij aan. De pandemie, zei hij, had aangetoond dat Europa standvastig en effectief was in zijn samenwerking en in staat was goede oplossingen te ontwikkelen voor ongekende crises. Hij wenste alle deelnemers een goede gezondheid toe en een sterk Europa in een vreedzame wereld.¹

Bilaterale ontmoeting en marge van de Conferentie

De Voorzitter van de Eerste Kamer sprak en marge van de Conferentie met de Voorzitter van de Roemeense Senaat, Anca Dragu, over de politieke en economische actualiteit in Roemenië en in Nederland. Onder andere is gesproken over de goede relaties tussen de landen, de werkwijze van de beide Senaten en de economische gevolgen van de huidige pandemie voor Roemenië en Nederland.

De Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
Bruijn

---

¹ De Conclusies die na afloop van de Conferentie zijn rondgestuurd, zijn te vinden op de website www.ipex.eu.